

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIIY RIVOJLANISH

Jumayeva Malika Aliyevna

Termiz davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim nazariyasi kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarini ijtimoiy hayotga tayyorlash, ularda o'z o'rnini topishga bo'lgan dastlabki ko'nikmalarni shakllantirish, ijtimoiylashtirish borasida olib borilayotgan ishlar ko'lami bayon qilingan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkiloti, bolani ijtimoiylashtirish, pedagog-tarbiyachi, metodik ishlar, ijtimoiy =ayot.

Bola maktabgacha yoshda o'zi va atrofidagi odamlar bilan muloqot qilish haqida ko'p narsalarni bilib oladi.

Bolalik - bu kelajakdagi hayotga tayyorgarlik emas, balki haqiqiy, yorqin, o'ziga xos, noyob hayot inson hayotining eng muhim davri! Va bolalik qanday o'tganidan, bolaligida bolani qo'li bilan boshqarganidan, uning ongi va qalbiga atrofda dunyodan nima kirganligi, bu bugungi chaqaloq qanday inson bo'lishiga bog'liq. V. A. Suxomlinskiy.

Muammoning dolzarbligi. Zamonaviy dunyoda muammo ijtimoiy rivojlanish yosh avlod eng dolzarb mavzulardan biriga aylanmoqda.

Ota-onalar va o'qituvchilar bu dunyoga kelgan bola o'ziga ishongan, baxtli, aqlli, mehribon va muvaffaqiyatga erishish uchun nima qilish kerakligi haqida har qachongidan ham ko'proq tashvishlanmoqdalar.

Maktabgacha davr bolaning dunyoga kirishi uchun juda muhimdir ijtimoiy munosabatlar, jarayon uchun ijtimoiylashuv, bu L. S. Vygotskiyning fikriga ko'ra «Insoniyat madaniyatiga aylanish».

Uslubiy asos ijtimoiy rivojlanish falsafaning yagona jarayon bilan tavsiflanadigan inson va jamiyat o'rtasidagi munosabatlardagi pozitsiyasidir.

Ijtimoiy taraqqiyot - bu ijtimoiylashuvning yagona jarayoni - individualizatsiya

Bola uch yoshga to'lganda uning atrofida gilar munosabati hamda qiziquvchanligi kuchayadi. Shuningdek, bolalarning o'rtloqlari bilan birgalikda faoliyatga kirishishga moyilligi oshadi. Bu jarayonda ular hamma ham aynan ular kabi o'ylamasligini va ularning har bir o'yindoshining o'ziga xos fazilatlarini borligini, ba'zilar jozibali, ba'zilar esa yo'qligini tushunishadi. 3 yoshga to'lgan bolalarning ba'zi bolalarga qarab intilganini va ular bilan do'stlik rishtalarini rivojlantira boshlaganini ko'ramiz. Bunday do'stliklarni yaratishda, bolalar o'zlarining har birida o'ziga xos fazilatlarga ega ekanligini bilib olishadi, bu esa ularda yoqimli hislarni his qilishi, ya'ni o'z-o'zini hurmat qilish uchun muhim turtki beradigan holat kuzatiladi.

Maktabgacha bolalik davrida bolaning nutqi va tafakkuri faol rivojlanmoqda. Bolaning shaxsiyatining rivojlanishi turli xil faoliyatlarda tengdoshlari va kattalar bilan muloqot qilishda eng samarali hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolaning ijtimoiy rivojlanishini umumiy tushunchasiz tasavvur etib bo'lmaydi ijtimoiylashuv. Ijtimoiylashuv - bu o'quvchining jamiyatda mavjud bo'lgan ijtimoiy-axloqiy me'yorlar va xulq-atvor qoidalarini o'zlashtirish jarayoni. Ijtimoiylashuv - bu butun hayot davomida davom etadigan doimiy jarayon. Maktabgacha yoshdagi bolalikda bu birinchi navbatda ijtimoiy hayot normalarni o'zlashtirishdir.

Bolaning ijtimoiy rivojlanishida etakchi o'rinni o'z xalqining axloqiy qadriyatlarini o'zlashtirish va keyinchalik umuminsoniy axloqiy qadriyatlarni bilish va egallash egallaydi. Ijtimoiy taraqqiyot bilan chambarchas bog'liq maktabgacha yoshdagi bolalarning axloqiy tarbiyasi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning axloqiy

xulq-atvori tajribasi kattalar bilan muloqot jarayonida shakllanadi va tengdoshlari bilan turli xil qo'shma tadbirlar va munosabatlarda mustahkamlanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning yuqori sezuvchanligi, asab tizimining plastikligi tufayli oson o'rganish muvaffaqiyatli bo'lish imkoniyatlarini yaratadi axloqiy tarbiya va shaxsning ijtimoiy rivojlanishi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalashning etakchi vazifasi insonparvarlik munosabatlarini tarbiyalashdir. Ushbu munosabatlar shakllanishi uchun axloqiy tarbiyaning tarkibiy qismlarini bilish zarur. Bu birinchi navbatda axloqiy ongini, axloqiy his-tuyg'ularni, axloqiy xulq-atvorning ko'nikmalarini va odatlarini shakllantirishdir. Axloqiy tarbiya tizimida ushbu tarkibiy qismlar birdamlikda namoyon bo'ladi.

Shaxsiyatning axloqiy va ijtimoiy rivojlanishi bolalar axloqiy munosabatlarga kirishish jarayonida sodir bo'ladi. Maktabgacha yoshda allaqachon ushbu munosabatlar kattalarning ma'lum qoidalari, ko'rsatmalari va talablari asosida qurilgan.

Axloqiy tarbiya jarayoni, biz allaqachon aytib o'tganimizdek, bola shaxsining ijtimoiy rivojlanishidan tashqarida mumkin emas. Fuqarolik, mehnatsevarlik, muomala va xulq-atvor madaniyati asoslarini tarbiyalash - bularning barchasi maktabgacha yoshda, agar bolalar kattalar va tengdoshlari bilan munosabatlarda faol ishtirok etsa va o'zlarini baholashni va bilishni o'rgansalar, mumkin.

Yoshlik davrida bolalar oilada kattalar bilan, do'stlari va qarindoshlari davrasida, bolalar bog'chasida muloqot qilishlari kerak - bu kognitiv aloqa deb ataladigan asr. O'yin davomida, sayr paytida bolalar ko'p savollar berishadi.

Bolalar uchun kattalar hamma narsani biladigan, barcha savollarga javob beradigan va kerakli ma'lumotlarni beradigan odamdir. Kichikroq maktabgacha yoshdagi bola uchun kattalar shubhasiz hokimiyatdir va bolalar ularga so'zlar va xatti-harakatlar bilan taqlid qilishga harakat qilishadi. Bu yoshda ular nusxa ko'chirishga moyil. O'rta va katta maktabgacha yoshdagi oddiy muloqot va kattalar xatti-harakatlarini nusxalash endi bolani qoniqtirmaydi, u hamkorlik, birgalikdagi faoliyat va ushbu faoliyatda ma'lum natijaga erishishni xohlaydi. 6-7 yoshdan boshlab, bola hisob-kitob qilishni xohlaydi, uning fikrlarini diqqat bilan tinglaydi, uning muvaffaqiyatsizliklariga hamdard bo'lgan kattalarga sezgir.

Kattalar va maktabgacha yoshdagi bolalar o'rtasidagi aloqa oson emas. Bolani haqiqiy dunyo bilan tanishtirish, uning qiziqishlarini qondirish asosan kattalarning xatti-harakatlariga bog'liq.

Boshqacha qilib aytganda, kattalar bolaning ijtimoiy rivojlanishiga yordam berishi kerak. Bolalarning axloqiy tarbiyasida va ularning ijtimoiy rivojlanishida bir xil ahamiyatga ega tengdoshlari bilan muloqot. Bolalik dasturida «Bolalar orasida bola» deb nomlangan maxsus bo'lim mavjud. Bu erda tarbiyachi uchun maktabgacha yoshdagi bolalar o'z tengdoshlarining kayfiyatini tushunishni, zaiflarni qanday himoya qilishni va himoya qilishni bilishni va bolalarga g'amxo'rlik qilishda yordam berishni o'rganishlari muhimdir. Asosiy narsa - bolalarga nima uchun bolalar bog'chasida, keyin esa maktabda ba'zi qoidalarga rioya qilish kerakligini tushunishga o'rgatish. Katta maktabgacha yoshda, tengdoshlari bilan munosabatlarda bolalar xayrixohlik, sezgirlik, g'amxo'rlik va o'zaro yordamga tayyor bo'lishlari kerak. Kattalar va tengdoshlar bilan o'zaro munosabatlar jarayonida bolaning ijtimoiy rivojlanishi ham faolroq bo'ladi. U o'zini qadrlashni, o'zini o'zi bilishni o'rganadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalash ko'proq bog'liqdir dan hissiy soha bola, uning tajribalari. Chagrin va quvonch, zavq va xijolat - bularning barchasi maktabgacha yoshdagi bolalarga xosdir. Shu sababli, bolalarning axloqiy tarbiyasi va ijtimoiy rivojlanishi adabiyotlardan, filmlardan yorqin misollarni talab qilishi, bolalarning ertaklarni tayyorlashda, qo'g'irchoq teatrini yaratishda ishtirok etishi va hokazolarni talab qilishi tabiiydir va hokazo. Bunday tadbirlarda bolalarda paydo bo'ladigan axloqiy tuyg'ular qo'shma faoliyat uchun o'ziga xos turtki bo'lib

xizmat qiladi. bolalar va kattalar, ijobiy axloqiy munosabatlarni shakllantiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy rivojlanishi va ularni axloqiy tarbiyalash bilan bog'liq o'z vatanining madaniyati, uning o'tmishi va hozirgi kuni. Vatanga, uning madaniy merosiga bo'lgan muhabbatni tarbiyalash, avvalo, ayrim tarixiy voqealarga qiziqishni shakllantirishni, o'z xalqining madaniy merosiga hurmat tuyg'usini tarbiyalashni nazarda tutadi. Ushbu ish bolalarning yoshi va ularning hayotiy tajribalarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Vatan haqidagi she'rlar, qo'shiqlar, tarixiy mavzudagi hikoyalarni o'qish, dostonlar - bularning barchasi fuqarolik tarbiyasiga, o'z xalqining urf-odatlarini tushunishga yordam beradi.

Axloqiy tarbiya eng samarali tarzda amalga oshiriladi turli xil turlari faoliyat, chunki bolaning faoliyatidagi ishtiroki xarakter xususiyatlari va shaxsiyat xususiyatlarini shakllantirishda iz qoldiradi. Tarbiyachining xulq-atvori, uning bolalarga munosabati, unga qo'yiladigan talablar bolaning shaxsiyatini shakllantiradi va bola shaxsiyatining umumiy yo'nalishi nihoyatda muhim - u yaratuvchi, faol faol yoki iste'molchi, o'zi uchun har kimdan iloji boricha ko'proq narsani olishga intiladigan egoist sifatida o'sadi.

Bolalarni axloqiy tarbiyalash mazmunini rejalashtirishda yosh guruhlari, tarbiyachi bolalarda qanday axloqiy fazilatlarni tarbiyalaydi, bir vaqtning o'zida qanday vosita va usullarni qo'llaydi, deb o'ylaydi. Shunday qilib, maqsadga muvofiqlikni oshirishda tarbiyachi bolalarni o'z faoliyati uchun maqsad qo'yishga o'rgatadi, so'ngra bolalarga ushbu maqsadga qanday erishish kerakligini aytadi, vazifani bajarish uchun namuna keltiradi, bolalar bilan birgalikda maqsadga erishish yo'llarini belgilaydi. Astasekin, bolalar mustaqil ravishda o'yin maqsadi, tirik burchakda ishlash maqsadi va boshqalarni belgilashni o'rganadilar.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga kamtarlik o'rgatiladi, chunki bolalar ko'pincha o'zlari va ota-onalari haqida maqtanish, xayol qilishni yaxshi ko'radilar. O'qituvchi esa bolaga uning imkoniyatlarini, faoliyati natijalarini tanqidiy baholashga yordam beradi, bolalarni kuchli va kuchsiz tomonlarini to'g'ri baholashga o'rgatadi.

Ijobiy axloqiy fazilatlarning shakllanishi tarbiyachilarning maqsadga muvofiq izchil ishlarining natijasidir. O'rnatilgan nomaqbul fazilatlarni engish uchun ishlash uchun katta sabr-toqat talab etiladi.

Bolaning yomon xulq-atvorining sabablari boshqacha: bola oilada buziladi va aksincha, unga etibor berilmaydi; bolaga bo'lgan haddan tashqari muhabbat, uning har bir istagining zudlik bilan bajarilishida va bolani doimiy ravishda jazolashda, oilada bir xil talablarning etishmasligi va ularni taqdim etish tartibida namoyon bo'ldi. O'qituvchi kuzatuvlar, ota-onalar bilan suhbatlar va maxsus diagnostika yordamida bolaning o'zini tutish normasidan chetga chiqish sabablarini aniqlaydi, yo'llarini belgilaydi tarbiyaviy ishlar u bilan bunday bolaning barcha ijobiy ko'rinishlarini diqqat bilan kuzatib boradi va maqtash, rag'batlantirish, ishonch va boshqalar tizimidan foydalanadi.

Shunday qilib, bolalarning axloqiy tarbiyasi va ijtimoiy rivojlanishi maktabgacha yosh ko'p qirrali jarayon bo'lib, uni amalga oshirishda tarbiyachilar va barcha maktabgacha ta'lim muassasalarining ijodiy yondashuvini talab qiladi.

Barcha ota-onalar o'sib-ulg'aygan farzandining tengdoshlari bilan muloqotda muvaffaqiyatli bo'lishini orzu qiladilar. Zero, aynan muloqot orqali bolalarda jamiyatdagi fe'l-atvor, xulq-atvor turi yotadi va shaxsiyat shakllanadi. Shuning uchun ijtimoiy moslashuv maktabgacha yoshdagi bolalar uchun juda muhimdir. Har qanday jamoaga kelganda, odamlarga odatlanib qolish va o'zlarini «ochib berish» uchun vaqt kerak, bolalar esa ularning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan jamoada yashashni o'rganadilar.

Bolalarning ijtimoiy tajribasini shakllantirish usullari quyida to'xtalamiz.

Bolaning shaxsiyati uyg'un rivojlanishi uchun bolalarning ijtimoiy rivojlanishi ajralmas pedagogik tizimga asoslangan bo'lishi kerak. Bolaning ijtimoiy mavqeini shakllantirishga ta'sir qiluvchi usullarga quyidagi tadbirlar kiradi:

Shunday qilib, bolalarning ijtimoiy rivojlanishi uchun sharoit yaratishda ularga nafaqat ijtimoiy tajribani bilim va ko'nikma shaklida o'tkazish, balki ichki salohiyatni ochib berishga ko'maklashish zarur.

Jarayonda ijtimoiylashuv bola ikki turni o'rganadi munosabatlar: «Men jamiyatdaman»,

«Men va jamiyat», bu Devid Iosifovich Feldshteynning fikriga ko'ra, ikki darajadagi chegaralarni ifodalaydi bola shaxsining ijtimoiy rivojlanishi

Feldshteyn Devid Iosifovich psixologiya fanlari doktori, professor, Rossiya Ta'lim akademiyasining muxbir-a'zosi, APSNning to'liq a'zosi, psixologiya bo'yicha mutaxassis rivojlanish

Ijtimoiylashuv - individualizatsiya

«Men jamiyatdaman» - ontogenez davrlarining oraliq darajasi (1 yosh, 6 va 15 yosh) ob'ektiv dunyoning rivojlanishi bilan tavsiflanadi, bola inson narsalar dunyosiga kiradi va ular bilan munosabatlar - bu ijtimoiylashuv.

Lavozim o'zlashtirilmoqda «Men boshqalar bilan bir xilman»... Mavzu-amaliy jihatlarining dolzarbligi mavjud tadbirlar:

o'zlashtirish ijtimoiy tajriba;

ob'ektlarga ishlov berish usullarini o'zlashtirish;

ularning harakatlarini baholash;

bayonot ijtimoiy mavqei

«Men boshqalar qatoridaman»

«Men va jamiyat» - pozitsiya ontogenezning tugun bosqichlarida hosil bo'ladi (0, 3, 10, 17 yosh)... Ontogenezning ushbu bosqichlarida bola yoqadi «Alohida» o'zlarini jamiyatdan, o'zlarini sinab ko'rish, odamlar o'rtasidagi munosabatlar tizimidagi o'rnini belgilash. O'zingizni anglashda sifat o'zgarishi mavjud «Men»... Vaziyatda «Men boshqa odamlar bilan munosabatlarda tengman», «Men boshqalarga o'xshamayman» bola uni ochib beradi» O'zlik, avtonomiya, mustaqillik» bu individualizatsiya. Ushbu bosqichlarda insonni assimilyatsiya qilish bo'yicha faoliyatni amalga oshirish munosabatlar:

o'zingizni isbotlash istagi;

boshqalar tomonidan tan olinishi;

jamiyatda tegishli pozitsiyani egallashga intilish

Lavozimlar «Men jamiyatdaman», «Men va jamiyat» jarayonida paydo bo'ladi ijtimoiy rivojlanish bir necha bor, muntazam ravishda almashtiriladi, ammo sifat jihatidan bir-biridan farq qiladi.

Ijtimoiy va shaxsiy rivojlanish

Bu bola o'zi yashaydigan jamiyatning qadriyatlarini, urf-odatlarini, madaniyatini o'rganadi, o'ynaydi, o'qiydi, kattalar va tengdoshlari bilan muloqot qiladi, boshqalarning manfaatlari, jamiyatdagi xatti-harakatlar qoidalari va me'yorlarini hisobga olgan holda yonida yashashni o'rganadi. Qoida sifatida, ijtimoiylashuv avloddan avlodga bilim, qadriyat, munosabat, rol va urf-odatlarining asosiy o'tkazuvchisi bo'lgan oilada amalga oshiriladi.

Babunova T.M.

Ijtimoiy rivojlanish Bu ichki jarayon va natija rivojlanish o'z navbatida tashqi sharoitlar, shu jumladan, ta'sir ko'rsatadigan insonning shaxsiy sohasi ijtimoiy jihatdan tashkil etilgan ta'lim

Ijtimoiy rivojlanish(ijtimoiylashuv) - assimilyatsiya jarayoni va undan keyin ijtimoiy va madaniy tajribaning individual rivojlanishi iiborat bo'lgan ijtimoiy munosabatlar tizimiga kiritish uchun zarur ning:

Mehnat qobiliyatlari;

Normalar, qadriyatlar, an'analar, qoidalar;

- ijtimoiy shaxsiyat xususiyatlari insonga boshqa odamlar jamiyatida qulay va samarali yashashga imkon beradigan, rivojlanish ota-onalar, o'qituvchilar va bolalar ongiga bag'rikenglik (birovning turmush tarzi, fikri, xulq-atvori, qadriyatlariga

nisbatan bag'rikenglik, suhbatdoshning o'z nuqtai nazaridan farq qiladigan nuqtai nazarini qabul qilish qobiliyati).

Barcha komponentlar bir-biri bilan chambarchas bog'liq. Bittasini o'zgartirish muqarrar ravishda boshqa uchta komponentning o'zgarishiga olib keladi.

Ijtimoiy rivojlanish ikki yo'l bilan amalga oshiriladi

Insonning o'z-o'zidan o'zaro ta'siri paytida ijtimoiy haqiqat va atrofdagi dunyo;

Shaxsni maqsadga muvofiq ravishda tanishtirish jarayonida ijtimoiy madaniyat(mazmuni har xil bo'lgan maqsadli ta'lim orqali ijtimoiy madaniyatning jihatlarini).

Zamonaviy ilmiy va gumanistik ta'lim tizimi uchlikni amalga oshirishga imkon beradi maqsadlar:

Madaniyatli insonni tarbiyalash (madaniyat mavzusi);

Bepul fuqaro (tarix, fuqarolik jamiyati mavzusi);

Ijodiy shaxs (faoliyat mavzusi, o'z-o'zini rivojlantirish) .

Ushbu maqsadni amalga oshirish quyidagilarni hal qilishga qaratilgan vazifalar:

Insonda inson faoliyatining asosiy shakllarida o'zini kashf etish va yaratish qobiliyatlari va ehtiyojlarini tarbiyalash;

- rivojlanish o'zini dunyo bilan birlikda, u bilan dialogda bilish qobiliyati;

- rivojlanish ko'paytirish, rivojlantirish, madaniy tajribani o'zlashtirish asosida o'z taqdirini o'zi belgilash, o'zini o'zi anglash qobiliyati insoniyatning o'z-o'zini rivojlantirish;

Gumanistik qadriyatlar va ideallar, erkin inson huquqlari asosida dunyo bilan aloqa qilish zarurati va qobiliyatini shakllantirish.

Vazifalarni amalga oshirish maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy rivojlanishi metodologiyaning umumiy ilmiy darajasining asosiy yondashuvlariga mos ravishda qurilgan yaxlit pedagogik tizim mavjud bo'lganda eng samarali hisoblanadi pedagogika:

Akseologik yondashuv (kommunikativ, psixoseksual, milliy, huquqiy madaniyat qadriyatlarini).

Madaniyatshunoslik yondashuvi (inson tug'ilgan va yashagan joyi va vaqtining barcha sharoitlari, uning yaqin atrof-muhitining o'ziga xos xususiyatlari, mamlakatning tarixiy o'tmishi, o'z xalqining qadriyat yo'nalishlari, dostonlar va boshqalar).

Antropologik yondashuv (diagnostika, turli xillarni hisobga olish - yoshi, ta'lim jarayonida aqliy, jinsi, milliy-shaxsiy xususiyatlari).

Sinergetik yondashuv (pedagogik jarayonning har bir sub'ekti - bolalar, ota-onalar, o'qituvchilar) o'z-o'zini rivojlantiradigan quyi tizimlardan o'tish rivojlanish o'zini o'zi rivojlantirishga).

Polisubjektiv yondashuv (barcha omillar ta'sirini hisobga olgan holda) ijtimoiy rivojlanish: oila, tengdoshlar, maktabgacha ta'lim muassasasi, iqlim, jamiyat, davlat va boshqalar).

Tizimli va tizimli yondashuv (tuzilish maqsadlari, vazifalari, mazmuni, vositalari, usullari, tashkil etish shakllari, o'qituvchilarning oila bilan o'zaro ta'siri shartlari va natijalari).

Integratsiyalashgan yondashuv (ta'limning turli bo'limlari aloqalari, vatanparvarlik bilan ijtimoiy, estetik, mehnat, axloqiy, jismoniy, jinsiy, atrof-muhit va boshqalar)

Faoliyat yondashuvi (bolaning tashqi dunyo bilan munosabatlarining dinamikasini aniqlash, faoliyat sub'ekti tomonidan o'z ongidagi ehtiyojlarni amalga oshirishni amalga oshiradi).

Ekologik yondashuv (vosita sifatida ta'lim maydonini tashkil etish muammolarini hal qiladi shaxsning ijtimoiy rivojlanishi).

Fan va amaliyotning hozirgi holati maktabgacha ta'lim dasturlar, texnologiyalar, vositalar, shakllar va usullarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ulkan salohiyat

mavjudligini ko'rsatadi

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Usmanova Saodat Erkinovna *Vozmojnosti Ispolzovaniya Multimediyных Компьютерных Программ V Razvitii Detey Doshkolnogo Vozrasta*. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46438589>

2. Jumayeva Malika Aliyevna, & buriyev jamshid jumanazarovich. (2021). The role of activity in the upbringing and development of the child . *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, 1(2), 126–129. Retrieved from <https://ijpsss.iscience.uz/index.php/ijpsss/article/view/40>

3. Jumayeva Malika Aliyevna. (2021). Independent musical activity in preschool organizations. *Journal of Ethics and Diversity in International Communication*, 1(1), 9–10. Retrieved from <https://openaccessjournals.eu/index.php/jedic/article/view/16>

4. Aliyevna, J. M. (2021). The Social Activity of the Educator with the Family. *European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630)*, 12, 401-403. Retrieved from <http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/338>

5. Lola Utasheva Shoturaevna. (2021). Social and pedagogical activities in preschool educational institutions. *JournalNX - A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*, 6(11), 412–415. Retrieved from <https://repo.journalnx.com/index.php/nx/article/view/193>

6. Shoturayevna, U. L. (2021). Development of Creative Competence of Educators in Preschool Educational Institutions. *European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630)*, 12, 395-397. Retrieved from <http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/336>

7. Radjabova G.M. The educational value of oral folk art for preschoolers // *European research № 1(75) / Sb. st. po mat. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Yevropeyskiye nauchnye issledovaniya: innovatsii v nauke, obrazovanii i texnologiyax»: LXXV mejd. nauch.-prakt. konf. (London. 16 marta, 2022)*. S.

8. Utasheva L.Sh. Introducing preschoolers to the world of fiction // *European research № 1(75) / Sb. st. po mat. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Yevropeyskiye nauchnye issledovaniya: innovatsii v nauke, obrazovanii i texnologiyax»: LXXV mejd. nauch.-prakt. konf. (London. 16 marta, 2022)*. S. {sm. sbornik}.

9. Muhammadiyeva F.T. Technology familiarization of preschoolers with various materials through cognitive research activities // *European research № 1(75) / Sb. st. po mat. «European Research: Innovation in Science, Education and Technology/Yevropeyskiye nauchnye issledovaniya: innovatsii v nauke, obrazovanii i texnologiyax»: LXXV mejd. nauch.-prakt. konf. (London. 16 marta, 2022)*. S